

Lwanga Szent Károly és vértanútársai

június 3.

Június 3-án az ugandai vértanúkról emlékezik meg az egyház. Az ugandai király 1886–87-ben kivégeztette a hitéhez ragaszkodó Lwanga Károlyt és 21 hitvalló társát. Az afrikai egyház első vértanúit 1964-ben avatták szentté.

Lwanga Károly 1865-ben született Ugandában. Húszéves korában keresztelkedett meg. A francia misszionárius fehér atyák első csoportja 1879-ben érkezett Ugandába; szívesen fogadták őket, de az arab kereskedők ellenük fordították Mtesa királyt, ezért el kellett hagyniuk az országot. Mtesa utóda, Mwanga király 1884-ben visszahívta az atyákat. Az udvarban voltak keresztények, köztük Lwanga Károly is, az apródok vezetője. A keresztények ellen hangolt király kihirdette elhatározását, hogy mindazokat, akik imádkoznak, megöleti. Károly maga köré gyűjtötte imádságos virrasztásra azokat, akik hűségesek voltak a hitükhöz, így készültek a vértanúságra. A közöttük lévő katekumeneket levizsgáztatták és megkeresztelték. Amikor másnap a király felszólította az imádkozókat, hogy álljanak a fal mellé, Károly volt az első, aki kilépett a sorból, és odaállt a nádból font falhoz. Társai követték.

Mwanga király Károlyt és 12 társát elevenen elégettette, amiért hitükhöz ragaszkodva nem engedelmeskedtek neki. Károlyt 1886. június 3-án, a többi 21 keresztényt 1886 májusa és 1887 januárja közötti időben végezték ki. Ők az afrikai egyház első vértanúi.

A huszonkét ugandai vértanút XV. Benedek pápa 1920-ban avatta boldoggá. XI. Piusz pápa 1934-ben Lwanga Károlyt az Actio Catholica és az afrikai ifjúság védőszentjévé nyilvánította. VI. Pál pápa 1964. október 18-án, a II. Vatikáni Zsinat harmadik ülészakán avatta szentté a vértanúkat. (Forrás: Magyar Kurír)

Lwanga Szent Károly

Lwanga Szent Károly és vértanútársai szentté avatott ugandai vértanúk, akiket Mwanga bugandai király nevéhez köthető vallásüldözés alatt végezték ki, 1886 és 1887 között.

Lwanga Szent Károly élete

Lwanga Károly 1860 és 1865 között született Ugandában. Húszéves korában keresztelkedett meg. A francia misszionárius Fehér Atyák első csoportja 1879-ben érkezett a mai Uganda területén - részleges államisággal - ma is megtalálható Buganda Királyságba, s noha itt szívesen fogadták őket, de az arab kereskedők ellenük fordították az akkor uralkodó Mtesa királyt, ezért hamarosan menekülniük kellett. Mtesa utóda, Mwanga király 1884-ben hívta vissza a térítő szerzeteseket. Az udvarban voltak keresztények, köztük Lwanga Károly is, aki apródok vezetője feladatot látta el. Mwanga király kapcsolata a keresztény térítőkkal hamarosan megromlott, s rendeletbe adta, hogy aki nem hagyja el a keresztény vallást, azt megöleti. Károly ekkor maga köré gyűjtötte imádságos virrasztásra azokat, akik hűségesek voltak a hitükhöz, így készültek a vértanúságra. A közöttük lévő hittanulókat megkeresztelték. Amikor másnap a király felszólította a keresztényeket, hogy álljanak a fal mellé, Károly volt az első, aki kilépett a sorból, és odaállt a nádból font falhoz, majd társai is mellé álltak.

Mwanga király Károlyt és 12 társát 1886. június 3-án elevenen elégettette, amiért hitükhöz ragaszkodva nem engedelmeskedtek neki. A keresztényüldözés 1886 májusa és 1887 januárja között tovább folyt.

A huszonkét ugandai vértanút XV. Benedek pápa 1920-ban avatta boldoggá. XI. Piusz pápa 1934-ben Lwanga Károlyt az Actio Catholica és az afrikai ifjúság védőszentjévé nyilvánította. VI. Pál pápa 1964. október 18-án, a II. Vatikáni Zsinat harmadik ülészaka alatt avatta őket szentté, amikor pasztorális látogatáson Ugandában járt.

Vértanútársainak nevei

Lwanga Szent Károlyon kívül 21 főt avattak szentté az ugandai keresztényüldözés miatt. (zárójelben halálozási helyük és dátumuk - amennyiben ismert.)^[1]

- **Giuseppe Mkasa Balikuddembé** († Nakivubo, 1885. november 15.)
- **Andrea Kaggwa** († Munyonyo, 1886. május 26.)
- **Ponziano Ngondwe** († Ttakajjunge, 1886. május 26.)
- **San Dionigi Ssebuggwawo** († Munyonyo, 1886. május 26.)
- **Sant'Atanasio Bazzekuketta** († Nakivubo, 1886. május 27.)
- **Gonzaga Gonza** († Lubowa, 1886. május 27.)
- **Mattia Mulumba** († Kampala, 1886. május 27.)
- **Noè Mawaggali** († Mityana, 1886. május 31.)
- **Luca Baanabakintu**
- **Giacomo Buuzabalyawo**
- **Gyaviira**
- **Ambrogio Kibuuka**
- **Anatolio Kiriggwajjo**
- **Mukasa Kiriwawanvu**
- **Achilleo Kiwanuka]]**
- **Kizito**, († 1872)
- **Adolfo Mukasa Ludigo**
- **Mugagga**
- **Bruno Sserunkuuma**
- **Mbaga Tuzinde**
- **Giovanni Maria Muzei** († Mengo, 1887. január 27.)

Forrás: Wikipedia

UGANDAI VÉRTANÚK: LWANGA SZENT KÁROLY és TÁRSAI

Június 3.

+ 1885. november 17. és 1887. január 27. között

A francia misszionárius fehér atyák első csoportja 1879-ben érkezett Ugandába. Szívesen fogadták őket, de az arab kereskedők Mtesa királyt ellenük fordították, ezért három év múlva el kellett hagyniuk az országot. Mtesa utóda, a fiatal Mwanga király 1884-ben visszahívta az atyákat.

A királyi udvarban voltak már keresztények, sőt egyik másik igen magas hivatalt viselt. Ilyen volt Mkasa József udvarmester és Kagwa András, a királyi testőrség parancsnoka, a király jó barátja. Ők ketten fölfedeztek egy összeesküvést, amelynek élén a legmagasabb hivatalt viselő Katikiro állt. A király tudomásul vette a vádat, de a bűnös halálbüntetését elengedte, sőt, meghagyta hivatalában. Ő pedig bosszút forralt „árulói” ellen.

Mkasa József példás keresztény életet élt, s már 1882-ben fölvette a keresztséget. Minden héten kiváltott a saját jövedelméből legalább egy rabszolgát, emellett hitoktatói munkát is végzett. Katikiro azonban egyre inkább a keresztények ellen hangolta a királyt, és elérte, hogy 1885. október 30-án királyi parancsra megöljék Hannington anglikán püspököt és vele együtt

sok más keresztényt. Kémkedéssel vádolták őket. Ugyanezzel rágalmazta meg Mkasa Józsefet is a király előtt, aki hitt neki és szabad kezet adott felette.

Katikiro azonnal cselekedni kezdett, nehogy a király meggondolhassa magát. Éjnek idején elfogatta Józsefet. Épp csak annyit engedett számára, hogy megáldozhasson, s még hajnal előtt lefejeztette, majd elégette a holttestet. Mikor a hóhér meg akarta kötözni, József azt mondta: „Miért? A hitemért halok meg, csak nem fogok elfutni? Egy keresztény, aki Istenért adja az életét, nem fél a haláltól!”

Subuggwao Dénest, a tizenhét éves apródot rajtakapták, hogy hitoktatást tart. Mivel nem tudták eltéríteni a hitétől, maga a király döfött lándzsát a torkába. Egész éjszakán át hagyták a vérében feküdni, majd másnap, 1885. május 25-én reggel lefejezték.

Ugyanennek a napnak az estéjén a király kihirdette elhatározását: mindazokat, aki imádkoznak, megöleti. Számára az imádkozás olvasást jelentett, mert a keresztények könyvből imádkoztak. Így az „olvasók” azonosak voltak a keresztényekkel. Lwanga Károly, az apródok vezetője azonnal fölismerte a helyzet komolyságát, és maga köré gyűjtötte imádságos virrasztásra azokat, akik hűségeseek voltak a hitükhöz. Készültek a vértanúságra. A közöttük lévő négy katechument levizsgáztatták és azonnal megkeresztelték.

Másnap reggel a király nagy bíróságot hívott össze; s az apródoknak sorban, egyenként jelentkezniük kellett. A király kihirdette: „Mindazok, akik nem imádkoznak, foglaljanak helyet itt mellettem, akik pedig imádkoznak, álljanak oda a fal mellé!” Károly volt az első, aki kilépett a sorból, és odaállt a nádból font falhoz. Tizenöt társa követte. A király ordított haragjában:

- Ti valóban imádkoztok?
  - Igen, Uram, mi valóban imádkozunk.
  - Továbbra is akartok imádkozni?
  - Igen, Uram, egészen a halálig!
- Akkor a király ítéletet hirdetett:
- Öljétek meg őket!

A hóhérok megkötözték és elvezették mindnyájukat. A börtönben kellett várakozniuk, míg útnak indították őket a hatvan kilométer távolságban kijelölt vesztőhelyre.

A következő napon Katikiro megint a király elé járult, és bevádolta előtte a király barátját, Kagwa Andrászt, hogy ő a pártütő keresztények vezére. Így bősztette a királyt: „Te kész volnál arra, hogy saját gyermekeidet föláldozd, ezeknek a nyomorultaknak pedig megkegyelmeznél? Add nekem ezt a Kagwát, hadd végezzek vele!” És a király kiszolgáltatta neki a barátját. Andrászt azonnal halálra ítélték, lefejezték és elégették.

Másnap a következő magas rangú keresztény került sorra: Murumba Mátyás. Atyja, mielőtt meghalt, a következőket jövendölte neki: „Fiam, te olyan dolgokat fogsz látni, amiket én nem láthattam. Messziről jönnek majd fehér emberek, és egy új vallást fognak hirdetni. Ha látod majd őket, csatlakozz hozzájuk, és hallgasd a tanításukat.” Egy évvel később mohamedán kereskedők jöttek, és Murumba azt hitte, ők a jövendölt fehér emberek. El is fogadta mohamedán hitüket. Nem sokkal később protestáns hithirdetők jöttek. Azokhoz is elment és

tetszett neki a tanításuk. Már azon volt, hogy megkeresztelkedik náluk, amikor katolikus misszionáriusok érkeztek. Ez a kereső lélek később elmondta: „Amikor benneteket távolról megláttalak, egész különös megilletődöttség fogott el. Az a gondolat támadt bennem, hogy bennetek kell bíznom. Figyeltem minden lépésedet. Megfigyeltem, hogyan imádkoztok, miként beszéltek az emberekkel és ápoljátok a betegeket. Akkor ellenállhatatlan vágyat éreztem arra, hogy elmenjek hiteteket tanulni. Eljöttem, és Isten megadta nekem a kegyelmet, hogy belássam: ti tanítjátok az igazságot, és ti vagytok azok a fehér emberek, akikről atyám nekem jövendölt.” Miután megkeresztelkedett, maga András kezdte tanítani a katechumeneket. Többé nem érdekelte a rangja, hanem szívesen vállalt bármiféle munkát. Amikor mások csodálkoztak ezen, csak annyit kérdezett: „Hát nem vagyok Jézus Krisztus rabszolgája?” És most elérkezett tanúságtételének nagy órája: Murumba Mátyás állhatatosnak bizonyult. Halálra ítélték és kegyetlen módon végeztek vele. Az ugandai vértanúk aktája úgy emlékezik meg róla, mint a vértanúk koszorújában a legszebb virágról.

Eközben az apródokat kétnapos erőltetett meneteléssel a kivégzés helyére hajtották. Néhányat már útközben megöltek. Miután megérkeztek, további hat napot varakoztatták őket, mert nem készült el a vesztőhely. A hóhérok parancsnoka megkísérelte az apródok között lévő fiát megmenteni a haláltól. Így bízta: „Mondd, hogy többet nem imádkozol, és megmenekülsz!” A fiú így válaszolt: „Nem, apám, ezt én nem mondom, mert imádkozni fogok, mindig fogok imádkozni!” „Akkor legalább szökjél meg, én elrejtetek a házamban” -- könyörgött neki az apja. „Nem, én nem fogok elfutni, én a barátaimmal együtt akarok meghalni!” -- hangzott a válasz. Bár tiltakozott ellene, levették róla a bilincseket, és elvitték társai közül. Azok pedig buzgón imádkoztak érte, hogy meg ne inogjon a hitében. Kis idő elteltével vissza is jött a fiú, és elfoglalta közöttük a helyét.

Június 3-án reggel végre kihozták a kunyhóból a foglyokat, és megkötözve sorba állították őket. Elsőként vezetőjüket, Lwanga Károlyt égették el elevenen. Abban bíztak, hogy a többi majd csak megretten. Hogy még jobban gyötörjék őket, találomra hármat kiválasztottak, és megkegyelmezték nekik. Nagyon szomorúan fogadták, hogy nem lehetnek vértanúk, de később ők beszéltek el társaik hősi küzdelméről. A többieket most egymáshoz kötötték, és egy hatalmas máglyára állították őket. A hóhérok parancsnoka azonban még mindig nem adta ki a halált jelentő parancsot. Kiemeltette közülük a fiát, és feloldatta a köteleit. A fiú erre sírni kezdett: „A király megparancsolta neked, hogy ölj meg. Hát oltsd ki az életemet! Én meg akarok halni Krisztusért!” Erre apja átadta egy másik hóhérnak, hogy ölje meg, majd holtan vettette a máglyára a fiút, s akkor megparancsolta, hogy gyújtsák meg a máglyát.

Jamari János-Mária nem sokkal később követte őket a vértanúságba. Őt 1885 Mindenszentek napján keresztelték meg. Minden idejét és vagyonát a felebaráti szeretet gyakorlására áldozta. Elfogták, és 1887. január 27-én egy tóba fojtották.

A huszonkét ugandai vértanút XV. Benedek pápa 1920-ban boldoggá avatta. XI. Pius pápa 1934-ben Lwanga Károlyt az Actio Catholica és az afrikai ifjúság védőszentjévé nyilvánította. VI. Pál pápa 1964. október 18-án, a II. Vatikáni Zsinat harmadik ülészakán avatta szentté a vértanúkat.